

Teen säännöstely.

Tukkuliikket.

Tukkuliikkeiden tulee kansanhuoltolautakunnille ilmoittaa 1 päivänä marraskuuta 1940 hallussaan olleet tullatut ja tullaamattomat teeverastot. Myös kotimaassa tukkuliikkeelle matkalla olleet erät on tukkuliikkeen ilmoitettava varastokseen.

Niiden tukkuliikkeiden haarakonttorien, jotka säännöstelyssä on tähän asti katsottu itsenäisiksi tukkuliikkeiksi ja joita ovat Maakauppiaitten Oy:n, O/Y Savo-Karjalan Tukkuliikkeen, Kauppiaitten Oy:n, Talous-Osakekaupan ja Pohjanmaan Kauppiaitten Oy:n haarakonttorit, tulee tehdä ilmoitus paikkakuntansa kansanhuoltolautakunnalle.

Niiden tukkuliikkeiden, joiden pääkonttori on tehnyt tilitykset kaikkien konttorien puolesta, tulee ilmoittaa myös kaikkien konttoriensa yhteinen teeverasto pääkonttorin kansanhuoltolautakunnalle.

Niinkuin edellä on jo mainittu, pidetään tukkuliikkeiden tarkkailutilit kansanhuoltolautakunnassa eikä siis kansanhuoltopiirien toimistoissa, joissa kahvin, kahvinkorvikkeen ja sokerin tarkkailutilit on pidetty. Näidenkin tilinpito tulee siirrettäväksi kansanhuoltolautakuntaan joulukuun 1 päivästä lukien. Siis tukkuliikkeiden on toimitettava jo marraskuun sokeritilitys sille kansanhuoltolautakunnalle, missä liikkeen pääkonttori sijaitsee.

Tukkuliikkeet saavat toimittaa teetä vähittäiskauppaliikkeille tai ravintoloille, kahviloille y. m. s. tarvitsijoille ainoastaan kansanhuoltolautakunnan antamaa ostolupatodistusta vastaan.

Saippuan lähetysoitoitukset.

Kansanhuoltoministeriö on suostunut siihen, että myös tukkuliikkeet saavat kansanhuoltolautakunnan suostumuksella lähettää saippuaa y. m. säännöstelyn alaisia puhdistusaineita vähittäisliikkeelle lähetysoitoituksella (KH-lomake J 61), siis vaatimatta ostolupatodistusta. Muille sensijaan saadaan toimittaa ainoastaan ostolupatodistusta vastaan.

Silloin kun tukkuliike toimittaa toiselle tukkuliikkeelle, sadaan käyttää lähetysoitoituslomaketta N:o J 22. Näitä on aikoinaan painettu käytettäväksi kahvia tai kahvinkorviketta vastaavasti toimitettaessa.

Tukkuliikkeiden tulee tilittää ostoluvat ja lähetysoitoitusten B-kappaleet aina kahden kuukauden ajalta viimeistään kahden viikon kuluessa kuukauden päättymisestä sille kansanhuoltolautakunnalle, jolle varastoilmoitus on tehty.

Ulkomailla tuotetuista tee-eristä on tukkuliikkeiden ilmoitettava kansanhuoltolautakunnalle tavarahan saavutusta maahan. Kansanhuoltolautakunnassa on tuotettu erä merkittävä tarkkailutilin saanut-puolelle.

Teepakkaamot.

Teepakkaamoiden tarkkailutilit pidetään kansanhuoltoministeriössä, jolle on varastoilmoitus tehtävä samoin kuin ilmoitus maahan tuotetuista tee-eristä niiden saavutusta maahan.

Teepakkaamot saavat toimittaa tukkuliikkeille lähetysoitoituksella (KH-lomake N:o J 22), joista on yllä tukkuliikkeitä koskevassa kohdassa mainittu. Majoitus- ja ravitsemisliikkeelle, vähittäisliikkeelle t. m. s. saa teepakkaamo toimittaa ainoastaan kansanhuoltolautakunnan antamaa ostolupatodistusta vastaan. Myös puolustuslaitokselle saavat teepakkaamot toimittaa lähetysoitoituksella, jonka A-kappale on toimitettava kansanhuoltoministeriöön. Lotta-Svärd järjestölle ja Sotilaskodeille saadaan toimittaa ainoastaan ostolupatodistusta vastaan.

Tilityksen on teepakkaamoiden tehtävä kansanhuoltoministeriölle kalenterikuukausittain. Tällöin on lähe-

tettävä lähetysoitoitusten B-kappaleet sekä kertyneet ostolupatodistukset. Tarkkailun helpottamiseksi tulisi lähetysoitoituksia ja ostolupia seurata laskukoneen nauha, jossa on aluksi merkki siitä, että laskukone on ollut „tyhjä”.

Ostolupien kirjoittaminen.

Tee on tavallisimmin pakattu 50 gramman paketteihin. Kauppaan toimitetaan tee tavallisesti 1 kilon laattikoissa, jotka sisältävät 20 kpl. à 50 gr pakettia. Ostoluvat on sen vuoksi kirjoitettava tasakiloille.

Majoitus- ja ravitsemisliikkeiden teen saanti.

Majoitus- ja ravitsemisliikkeille saadaan kirjoittaa teen ostolupia sellaisille määrille, jotka vastaavat korkeintaan niiden kahden kuukauden tarvetta.

Tarkkailutilinpito.

Koska tee myydään vaihtoehtoisesti kahvinkorvikkeen kanssa (50 gr teetä tai 250 gr kahvinkorviketta), merkitään teen alkuvarasto sekä sen jälkeen ostoluvat kahvinkorviketilille siten, että niin alkuvaraston kuin ostolupienkin määrät kerrotaan viidellä. Näin menetellen ei synny mitään sekaannusta tarkkailutililla, vaikka yhtä kuponkia vastaan myydäänkin eri tavaralajeja eri painomääriä.

Teetä varten ei siis avata uutta tarkkailutiliä.

Luonnollisestikin teetä ostolupaa vastaan toimitettaessa saadaan sitä luovuttaa ostoluvan edellyttämä määrä eikä suinkaan viisinkertaista määrää.

käyttämiseen voidaan peruuttaa, jos tukkuliike ei noudata säännöstelymääräyksiä.

Lähetysoitoituslomakkeita J 61 on lähetetty kansanhuoltolautakunnille.

Jos tukkuliikkeellä on vähittäisliikkeen hankkima ostolupa, ei silloin kuin tavaraa toimitetaan ostolupaa vastaan, enää saa kirjoittaa lähetysoitoitusta, koska ostolupaa annettaessa sen määrä on merkitty vä-

Saippuan säännöstely.

Myös tehtaast saavat toimittaa lähetysoitoituksella vähittäisliikkeelle, vaikkakaan myynti ei tapahdu tukkuliikkeen lukuun.

Kansanhuoltolautakuntien tulee myöntää kaikille kunnan tukkuliikkeille näiden pyynnöstä edellämainittu oikeus. Mitään erityistä lupaa ei kirjoiteta, vaan lähetysoitoitusten luovuttaminen tukkuliikkeelle käy luovasta. Oikeus lähetysoitoitusten

vittäisliikkeen tarkkailutilin saanut-puolelle. Jos tällaisesta ostolupaa vastaan toimitetusta erästä vielä laaditaan lähetyksilmoitus, tulisi toimitettu erä esiintymään kahteen kertaan asianomaisen vähittäisliikkeen tarkkailutililla, koska lähetyksilmoituksen A-kappaleen perusteella kansanhuoltolautakunta tekee merkinän asianomaisen vastaanottajan tarkkailutilin saanut-puolelle.

Lähetyksilmoitusten A-kappaleet on tukkuliikkeen kalenterikuukausittain toimitettava sille kansanhuoltolautakunnalle, jossa vähittäisliikkeen päämyymälä sijaitsee. B-kappaleet on tukkuliikkeen toimitettava omalle kansanhuoltolautakunnalle kalenterikuukausittain.

Lähetyksilmoituksen C-kappale on tukkuliikkeen toimitettava vastaanottajalle. Tämä on ylimääräinen kappale, jota ei toimiteta kansanhuoltoviranomaisille, vaan näkee vastaanottaja siitä, mikä määrä kansanhuoltolautakunnassa merkitään k. o. vähittäisliikkeen tarkkailutilin saanut-puolelle.

Kuten edellä jo mainittiin, saadaan lähetyksilmoituksia käyttää vain toimitettaessa vähittäisliikkeelle. Sairaaloille, pesuloille, partureille y. m. s. saadaan toimittaa ainoastaan kansanhuoltolautakunnan antamaa ostolupatodistusta vastaan. Mikäli Lotta-Svärd Keskusjohtokunta tai sen paikallisjärjestöt, Suomen Sotilaskotiliitto tai sen alaiset sotilaskodit, tai Rannikkosotilaiden huoltoyhdistys, jotka muuten saavat tarvikkeensa puolustuslaitokselta, tulisi saada ostaa tukkuliikkeestä, tulee tukkuliikkeen näiltä vaatia ostolupatodistus, joita nämä järjestöt voivat saada, tarpeen niin vaatiessa, Uudenmaan läänin kansanhuoltopiirin toimistolta siten, että ostoluvat annetaan keskusjärjestölle.

Puolustuslaitokselle saavat tukkuliikkeet toimittaa lähetyksilmoituksella, jolloin lähetyksilmoituksen A-kappale on toimitettava kansanhuoltoministeriölle.

Saippuan käyttö puolustuslaitoksessa.

Saippuan käytöstä puolustuslaitoksessa on puolustusvoimain pääesikunta antanut seuraavat ohjeet:

„Saippuan kulutuksen yleisestä säännöstelystä johtuen määrätään miehistön puhtaudenpidossa ja pyykinpesussa noudatettavaksi seuraavaa:

Miehistölle jaetaan saippua henkilökohtaista käyttöä varten 100 grammaa miestä ja kuukautta koh-

den ja on joukko-osastojen ja laitojen valvottava, ettei mainittua määrää ylitetä.

Pyykinpesussa on saippuan kulutuksessa noudatettava mitä suurinta säästäväisyyttä ja mikäli joukko-osasto tai laitos itse pesettää pyykinnsä pesijättärillä lasketaan saippuaa tai mäntysuopaa tarvittavan 15 kiloa kutakin pestävää 1,000 vaatekiloa kohden. Jos joukko-osasto pesettää pyykinnsä jossakin yksityisessä pesulassa on siitä annettava pesulalle todistus, josta käy selvälle pestävä kilometri. Tämän todistuksen perusteella antaa asianomainen kansanhuoltolautakunta pesulalle ostoluvan vastaavalle määrälle saippuaa. Jos taas pyykinpesu tapahtuu jossakin puolustuslaitoksen pesulassa, jakaa Intendenttiasasto suoraan k. o. pesulalle tarvittavan saippuamäärän.

Armeijakuntien ja vastaavien on yllämainitut näkökohdat ja hallussaan olevan saippuamäärän huomioonottaen tilattava ensi tilassa Intendenttiasistolta tämän vuoden aikana tarvitsemansa saippuan.

Parturit ja kähertämöt.

Partureille ja kähertämöille saadaan antaa ostolupia juoksevan elinestesaippuan hankkimista varten tukanpesuun, kähertämöille enintään 3/4 litraa näissä liikkeissä työskentelevää henkilöä ja kuukautta kohden (eikä jakelukautta kohden kuten kiertokirjeessä N:o 161 on mainittu). Tämän lisäksi saavat parturit ja kähertämöt saippuaa vaatteiden pesua varten 250 gr 17 vaatekiloa kohden (eikä 500 gr jakelukautta kohden kuten samassa kierto-kirjeessä on mainittu).

Tali ja jäterasvat.

Talin ja jäterasvojen ostoluvat antaa kansanhuoltoministeriön teollisuusosasto. Näiden ostossa käytetään myös ostokuitteja (KH-lomake N:o J 63) ja on näitä annettu asianomaisille tehtaille.

Tehtaille ja muille, jotka valmistuksessaan tarvitsevat saippuaa tai suopaa, antaa ostoluvat kansanhuoltolautakunta.

Valtion rautatiet.

Helsingin kaupungin kansanhuoltolautakunta antaa saippuan ostoluvat valtion rautateiden makuuvaunujen y. m. vaatteiston pesua varten, joten muut kansanhuoltolautakunnat eivät saa ostolupia antaa tähän tarkoitukseen.

Amerikkalainen pesusaippua.

Aikanaan maahan hankittu amerikkalainen pesusaippua, joka painaa 400 gr palalta, jopa allekin sen, vaikkakin alunperin ostettu 450 gr (= 1 lbs), on osoittautunut heikompi laatuiseksi sisältäen eräänkin laboratoriokokeiden mukaan vedetöntä natronsaippuaa 43.6 %, kun kotimaisen pesusaippuan rasvapitoisuus on 55—62 %. Koska tämän saippuan jakelua lisäksi vaikeuttaa sen palasten paino, on ministeriö suostunut siihen, että pala tätä amerikkalaista pesusaippuaa saadaan myydä yhtä ostokortin kuponkia vastaan.

Maalarien suovan saanti.

Kansanhuoltolautakunta on oikeutettu myöntämään maalareille ostolupia 1 kg suopaa 40 m² kohti liimavärin maalauksen pohjustukseen.

Eläinlääkärit.

Eläinlääkäreille myöntää ministeriö saippuan ostolupia Suomen Eläinlääkäriyhdistyksen välityksellä, joten kansanhuoltolautakunnat eivät saa antaa ostolupia eläinlääkäreille.

Lomake J 66.

Lääkärin, hammaslääkärin ja eläinlääkärin ynnä mahdollisten muiden näihin verrattavissa olevien ammattien harjoittamisessa tarvittavan saippuan hankkimista varten on ministeriö painattanut erityisiä valmiita ostolupia (KH-lomake N:o J 66). Nämä ovat pienikokoisia lapusia, joissa on paitsi lomakenumeroa J 66, kirjapainossa painettu kansanhuoltoministeriön leima, sanat „ostolupa — inköpsanvisning” ja määrä: 250 gr saippua — tväl. Näihin ostolupakuponkeihin ei kirjoiteta ostoluvan saajan nimeä, vaan saa ostoluvan haltija ostaa ostolupaa vastaan 250 gr saippuaa.

Korvikesaippuat.

Kauppaan laskettavista korvikesaippuoista y. m. saippuan korvikkeista tulee tehtaiden tehdä ilmoitus kansanhuoltoministeriölle ennen näiden kaupanlaskemista.

Mäntysuovan ostoluvat.

Koska mäntysuopa on pakattu 1/2 kilon pakkauksiin, on ostolupa kirjoitettava täysille tai puolille kiloille, milloin ostolupia mäntysuovan hankkimista varten kirjoitetaan.